

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันประเทศไทยคนหันมาเลี้ยงสัตว์เพิ่มมากขึ้น ขณะเดียวกันอัตราการเกิดของเด็กกลับมีจำนวนลดน้อยลง¹ เนื่องจากคนหันมาครองโสดมากขึ้น แต่งงานช้าลง และเหตุผลประการสำคัญ คือ การเลี้ยงบุตรหนึ่งคนนั้นจะต้องใช้เงินจำนวนมากในภาวะที่เศรษฐกิจไม่เอื้ออำนวยในปัจจุบันนี้ ดังนั้น การเลี้ยงสัตว์เป็นเพื่อนจึงเป็นทางเลือกสำหรับคนในยุคปัจจุบันที่ยังไม่แต่งงานหรือยังไม่มีบุตร โดยผู้เลี้ยงสัตว์จะเลี้ยงดูหรือให้การดูแลสัตว์เลี้ยงเสมือนสมาชิกในครอบครัวหรือที่เรียกว่า “Pet Partner” กล่าวคือ ไม่ใช่เป็นเพียงความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าของสัตว์เลี้ยงหรือ “Owner” อย่างเช่นในอดีต เราเรียกปรากฏการณ์นี้ว่า “Pet Humanization”² ด้วยเหตุนี้เอง ทำให้อัตราการเติบโตของตลาดสัตว์เลี้ยงเพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็วในช่วง 5 ปีมานี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งช่วงการแพร่ระบาดของเชื้อติดเชื่อไวรัสโคโรนา (Covid 19)³

สุนัขเป็นหนึ่งในสัตว์เลี้ยงที่ได้รับความนิยมอย่างมาก ในการซื้อสุนัขผู้ซื้อย่อมมีความประสงค์ว่าจะได้รับสุนัขที่มีสุขภาพแข็งแรง ลักษณะดี รูปร่างและสีตรงตามที่ต้องการ⁴ ในอดีตการซื้อขายนั้นไม่มีความคล่องตัวเท่าใดนักเพราะยังไม่มีตัวกลางการสื่อสารอย่างเช่นโซเชียลมีเดีย ผู้ซื้อต้องเดินทางไปดูสุนัขที่ฟาร์มผู้ขายหรือแหล่งซื้อขายสัตว์เลี้ยงโดยเฉพาะ ซึ่งมีข้อดี คือ ทำให้ผู้ซื้อ

---

¹ สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2564). *จำนวนการเกิด จากการทะเบียน จำแนกตามเพศ ภาค และจังหวัด พ.ศ. 2555 – 2564*. กรุงเทพฯ: สำนักงานสถิติแห่งชาติ. แผ่นพับ

² ศูนย์วิจัยกสิกร. (2564). *ส่งออกอาหารสัตว์เลี้ยงของไทยปี 2565 คาดขยายตัว 20% ไทยควรเร่งเจาะตลาดแบร์นพรีเมียมมากขึ้น*. หน้า 1.

³ บางกอกนิวส์. (2564). *ตลาด "สัตว์เลี้ยง" เติบโตสวนทางวิกฤติ "โควิด-19"*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://www.bangkokbiznews.com/social/968962> [2565, 14 พฤษภาคม]

⁴ กิตติพงษ์ บุญญาภาพ. (2557). *การสร้างรายได้เปรียบเทียบการแข่งขันของผู้ประกอบการจำหน่ายสุนัข ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาบริหารธุรกิจ, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้. หน้า 57-58.

สามารถตรวจรูปร่าง ลักษณะ สุขภาพ นิสัยของสุนัขได้ในเบื้องต้น⁵ ทั้งนี้ ก็ยังคงมีข้อจำกัดในเรื่องสุขภาพสัตว์ คือ โรคที่แฝงมาแต่กำเนิดที่ผู้ซื้อไม่อาจตรวจสอบได้เอง หรือการตรวจสอบสายพันธุ์ว่าเป็นพันธุ์แท้หรือพันธุ์ทาง ซึ่งโดยทั่วไปสัตว์จะแสดงลักษณะบ่งชี้สายพันธุ์ได้ชัดเจนเมื่อสัตว์เลี้ยวมีอายุประมาณ 1 ปีขึ้นไป จึงทำให้ผู้ซื้อไม่อาจทราบได้ว่าสุนัขมีโรคแฝงที่ยังไม่แสดงอาการหรือไม่ หรือมีสายพันธุ์ตรงตามที่ผู้ซื้อต้องการหรือไม่ขณะซื้อขาย⁶ ยิ่งไปกว่านั้นในปัจจุบันการซื้อขายสัตว์เลี้ยงนั้นทำได้โดยสะดวกกว่าในอดีตมาก ผู้ซื้อและผู้ขายสามารถตกลงซื้อขายกันผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ไม่จำเป็นต้องเดินทางไปซื้อขายกันที่ฟาร์ม⁷ ในขณะเดียวกันก็ทำให้การตรวจสอบสุขภาพและสายพันธุ์ทำได้โดยยากยิ่งขึ้นด้วย ผู้ประกอบธุรกิจจำหน่ายสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขก็อาศัยช่องทางนี้เองเอาเปรียบผู้ซื้อปิดบังข้อมูลของสุนัข โดยเฉพาะข้อมูลสุขภาพซึ่งมีความสำคัญต่อการตัดสินใจซื้อและจำหน่ายสุนัขที่ไม่เหมาะสมต่อการจำหน่าย เช่น สุนัขที่มีสุขภาพไม่แข็งแรง ติดเชื้อ หรือบกพร่องทางกายภาพ หรือจำหน่ายสุนัขที่ไม่ตรงตามสายพันธุ์ที่ผู้ซื้อต้องการ นำมาซึ่งปัญหา คือ เมื่อผู้ซื้อรับมอบสุนัขมาแล้วพบว่าสุนัขมีอาการเจ็บป่วยอันเนื่องมาจากโรคที่พื้ตัวมาตั้งแต่ก่อนผู้ขายส่งมอบสุนัข หรือพบว่าสุนัขไม่ได้มีลักษณะของสายพันธุ์ที่ต้องการ การเรียกร้องให้ฝ่ายผู้ขายรับผิดชอบนั้นมักจะได้รับการปฏิเสธ การจะใช้สิทธิเรียกร้องทางศาลนั้นก็กระทำได้โดยยาก เนื่องจากการซื้อขายไม่ได้ตกลงกันเป็นหนังสือจึงไม่มีหลักฐานเกี่ยวกับข้อตกลงการซื้อขายอันจะแสดงให้เห็นความประสงค์แท้จริงของผู้ซื้อ หรือการรับรองสุขภาพหรือสายพันธุ์สุนัขก่อนส่งมอบของผู้ขายในการนำสืบตามข้อกล่าวอ้าง จึงต้องอาศัยพยานบุคคลซึ่งไม่มีความแน่นอนและอาจคลาดเคลื่อนได้⁸

การซื้อขายสุนัขเป็นการทำสัญญาซื้อขายสังหาริมทรัพย์อย่างหนึ่ง เมื่อพิจารณาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะซื้อขาย ซึ่งบังคับใช้แก่สัญญาซื้อขายทั่วไป มาตรา 456 กำหนดว่า สัญญาซื้อขายสังหาริมทรัพย์ซึ่งตกลงกันเป็นราคาสองหมื่นบาทหรือกว่านั้น ถ้าไม่ได้มีหลักฐานเป็นหนังสืออย่างหนึ่งอย่างใดลงลายมือชื่อผู้ต้องรับผิดชอบเป็นสำคัญ หรือวางประจำ หรือ

⁵ วราจกนา ศิริวัฒน์. (2559). *การตัดสินใจซื้อสัตว์เลี้ยงออนไลน์*. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. หน้า 20.

⁶ ชีรภาพ มุสิกานนท์. (2560). *5 โรคพันธุกรรมยอดฮิตในน้องหมา*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://www.dogilike.com/content/vettalk/5666/>. [2565, 12 กุมภาพันธ์].

⁷ อรดา รัชดานนท์, กชพรธม สัตเลขนันท์, โชติพันธุ์ กลิ่นสุคนธ์, จิรวัดน์ ภูงาม และมณฑล ศิริชนะ. (2561). *ผลกระทบจากธุรกิจ E-Commerce ต่อผู้ประกอบการท้องถิ่น*. ธนาคารแห่งประเทศไทย. หน้า 2.

⁸ สุธัชชัย หล่อตระกูล. (2553). ปัญหาและอุปสรรคในการคุ้มครองพยานบุคคลในคดีอาญา ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม; ว.มร.ม.*, 4(2), หน้า 50.

ชำระหนี้บางส่วนแล้ว จะฟ้องบังคับคดีหาได้ไม่ จากบทบัญญัติดังกล่าว จะเห็นได้ว่าการทำสัญญาซื้อขายสุนัขนั้นกฎหมายไม่ได้กำหนดแบบว่าคู่สัญญาจะต้องทำสัญญากันเป็นหนังสือสัญญาและไม่ได้กำหนดว่าในการทำสัญญาซื้อขายในกรณีซื้อขายสุนัขต้องกำหนดรายละเอียดสำคัญใดบ้างในสัญญาเพียงแต่กำหนดเงื่อนไขการฟ้องร้องบังคับคดีไว้เท่านั้น⁹

นอกจากนี้ หากพิจารณาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะซื้อขาย หมวดที่ 2 เรื่องหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้ขายที่นำมาบังคับแก่กรณีสัญญาซื้อขายสุนัขก็ไม่ได้กำหนดไว้เป็นการเฉพาะแยกต่างหากจากผู้ขายสินค้าทั่วไปว่าผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายสุนัขมีหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างไร และผู้ซื้อสิทธิเรียกร้องอย่างไรบ้าง¹⁰

จากประเด็นดังกล่าวข้างต้น หากพิจารณาถึงการทำธุรกิจการซื้อขายสุนัข จะเห็นได้ว่าในปัจจุบันประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายเฉพาะที่เข้ามาควบคุมการทำสัญญาซื้อขายสุนัข ส่งผลให้การซื้อขายนั้นเป็นไปโดยอิสระไม่มีการตกลงกันโดยชัดแจ้งซึ่งรายละเอียดสำคัญให้ชัดแจ้ง จึงก่อให้เกิดปัญหาในเรื่องการใช้สิทธิฟ้องร้องบังคับคดีเรียกร้องตามสัญญา ดังนั้น การมีกฎหมายเฉพาะเกี่ยวกับการทำสัญญาซื้อขายสุนัขจึงเป็นอีกแนวทางหนึ่งในการคุ้มครองผู้ซื้อสุนัข ในการทำวิจัยนี้จึงได้กำหนดประเด็นปัญหา ดังนี้

(1) ปัญหาเกี่ยวกับนิยามคำศัพท์ของสัญญาซื้อขายสุนัข

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วยซื้อขาย ซึ่งเป็นบททั่วไปนั้นได้กำหนดลักษณะของสัญญาซื้อขายไว้ในมาตรา 453 ว่า “อันว่าซื้อขายนั้น คือสัญญาซึ่งบุคคลฝ่ายหนึ่ง เรียกว่าผู้ขายโอนกรรมสิทธิ์แห่งทรัพย์สินให้แก่บุคคลอีกฝ่ายหนึ่ง เรียกว่าผู้ซื้อ และผู้ซื้อตกลงว่าจะใช้ราคาทรัพย์สินนั้นให้แก่ผู้ขาย”

ปัญหา คือ สัญญาซื้อขายสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัข ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ไม่ได้กำหนดลักษณะหรือนิยามเอาไว้โดยเฉพาะ ส่งผลให้การประกอบธุรกิจจำหน่ายสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขเป็นไปอย่างอิสระไม่มีมาตรการควบคุมการทำธุรกิจดังกล่าว ดังนั้น ในประเด็นนี้จึงควรกำหนดให้มีนิยามสัญญาซื้อขายสุนัข

(2) ปัญหาการทำสัญญาเกี่ยวกับการซื้อขายสุนัข

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 456 กำหนดว่า การซื้อขายสังหาริมทรัพย์นั้น หากราคาสองหมื่นบาทขึ้นไป หากไม่มีหลักฐานเป็นหนังสืออย่างหนึ่งอย่างใดลงลายมือชื่อฝ่ายที่ต้องรับผิดชอบเป็นสำคัญ หรือได้วางมัดจำไว้ หรือได้ชำระหนี้บางส่วน จะฟ้องบังคับ

⁹ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์. มาตรา 456.

¹⁰ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์. ลักษณะซื้อขาย หมวด 2.

คดีไม่ได้ กล่าวคือ การทำสัญญาซื้อขายสุนัขกฎหมายไม่ได้กำหนดแบบไว้ว่าคู่สัญญาต้องทำเป็นหนังสือและในการทำสัญญาต้องตกลงในเรื่องสาระสำคัญใดบ้าง

ปัญหาคือ การทำสัญญาซื้อขายสุนัขเป็นไปอย่างอิสระ กฎหมายไม่ได้บังคับว่า การทำสัญญาต้องมีการตกลงในเรื่องรายละเอียดสำคัญใดบ้าง หรือผู้จำหน่ายสุนัขมีหน้าที่ต้องแถลงในสาระสำคัญใดบ้าง เช่น สายพันธุ์ การรับรองสุขภาพสุนัข วิธีการส่งมอบที่ปลอดภัย หน้าที่และความรับผิดชอบของผู้ขาย ทำให้ผู้ขายหรือผู้ประกอบการมักจะปฏิเสธความรับผิดชอบที่ถูกเรียกร้องจากผู้ซื้อเมื่อเกิดปัญหาที่แม้เป็นความผิดของฝ่ายผู้ประกอบการเองก็ตาม ตลอดจนการใช้สิทธิเรียกร้องทางศาลของผู้ซื้อในการนำสืบถึงข้อตกลงตามสัญญาเนื่องจากไม่ได้มีการตกลงทำสัญญากันเป็นหนังสือจึงทำให้การนำสืบเป็นไปได้โดยยาก ดังนั้น หากมีการจัดทำสัญญามาตรฐานขึ้นสำหรับกรณีการซื้อขายสุนัขเพื่อให้เกิดความตกลงที่ชัดเจน ก็จะเป็นการคุ้มครองผู้ซื้อมากยิ่งขึ้น

(3) ปัญหาการกำหนดหน้าที่ของผู้ประกอบการจำหน่ายสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัข

แม้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะซื้อขาย หมวด 2 จะได้กำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้ขายไว้เป็นการทั่วไป อย่างไรก็ตาม ยังคงไม่ครอบคลุมสำหรับกรณีหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้ประกอบการจำหน่ายสัตว์เลี้ยงซึ่งมีความเฉพาะเจาะจงมากกว่าการซื้อขายทรัพย์สินทั่วไป

ปัญหาคือ เนื่องจากกฎหมายไม่ได้กำหนดไว้เป็นการเฉพาะว่าผู้ประกอบการจำหน่ายสัตว์เลี้ยงกรณีสุนัขมีหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างไรบ้างต่อผู้ซื้อ เช่น ต้องส่งมอบสุนัขที่มีสุขภาพดีเหมาะสมต่อการจำหน่าย การรับรองสุขภาพสุนัขและสายพันธุ์ อายุขั้นต่ำของสุนัขที่เหมาะสมสำหรับการออกจำหน่าย การฉีดวัคซีนป้องกันโรค ทำให้ผู้ประกอบการอาศัยช่องโหว่นี้เอาเปรียบผู้ซื้อ เร่งผลิตสุนัขเพื่อให้ทันต่อความต้องการของตลาดจนส่งผลเสียต่อสุขภาพของแม่พันธุ์และทำให้ลูกสุนัขมีสุขภาพไม่แข็งแรง และส่งมอบลูกสุนัขที่มีสุขภาพไม่ดีหรือไม่เหมาะสมแก่การจำหน่ายให้แก่ผู้ซื้อ ดังนั้น การกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้ประกอบการจำหน่ายสุนัขไว้โดยชัดเจน ย่อมส่งผลให้การใช้สิทธิเรียกร้องของผู้ซื้อเป็นไปได้โดยง่ายและทำให้การประกอบการกิจดังกล่าวมีมาตรฐานยิ่งขึ้น

จากสภาพปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น จึงเป็นที่มาของการศึกษาเรื่องมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการทำสัญญาซื้อขาย ศึกษากรณีการทำสัญญาซื้อขายสุนัขเพื่อให้มีหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนในการทำสัญญาซื้อขายสุนัข ซึ่งถือว่าเป็นสัตว์เลี้ยงที่มีการซื้อขายกันอย่างแพร่หลาย โดยศึกษากฎหมายของต่างประเทศเป็นแนวทาง

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาความเป็นมา แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการทำสัญญาซื้อขายสุนัข
2. เพื่อศึกษามาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการทำสัญญาซื้อขายสุนัขของระหว่างประเทศ ต่างประเทศ และประเทศไทย
3. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการทำสัญญาซื้อขายสุนัข
4. เพื่อศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการทำสัญญาซื้อขายสุนัข

1.3 สมมติฐานของการศึกษา

การซื้อขายสุนัขเป็นสิ่งห้ามปรามอย่างหนึ่งจึงต้องบังคับตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะซื้อขาย ซึ่งเป็นบทกฎหมายทั่วไปที่ใช้สำหรับการซื้อขายทุกชนิด เนื่องจากการทำสัญญาซื้อขายสุนัขยังไม่มีกฎหมายเฉพาะและยังไม่มี การควบคุมมาตรฐานในการทำสัญญาดังกล่าว รวมถึงการกำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้ประกอบธุรกิจขายสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัข ส่งผลให้ การซื้อขายนั้นเป็นไปโดยอิสระปราศจากการควบคุม ก่อให้เกิดปัญหาผู้ประกอบธุรกิจเอาเปรียบแก่ ผู้ซื้อหรือผู้บริโภคส่งผลให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลดังกล่าวหรือผู้เกี่ยวข้องตลอดจนเศรษฐกิจ ของประเทศ ดังนั้น เพื่อให้การประกอบอาชีพดังกล่าวมีมาตรฐานและได้รับการยอมรับ รวมถึง สุนัขได้รับความคุ้มครอง จึงเสนอให้มีกฎหมายเฉพาะที่เกี่ยวกับสัญญาซื้อขายสัตว์เลี้ยงประเภท สุนัข

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

สารนิพนธ์นี้เป็นการศึกษาถึงปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการทำสัญญาซื้อขายสุนัข ซึ่งได้ มีการศึกษากฎหมาย ได้แก่ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และกฎหมายต่างประเทศ ได้แก่ Universal Declaration of Animal Rights, European Convention for the Protection of Animals during International Transport, European Convention for the Protection of Pet Animals, California Code Healthy and Safety Code ของมลรัฐแคลิฟอร์เนียของสหรัฐอเมริกา และ Sales or Advertisements of Merchandise มลรัฐนิวเจอร์ซีย์ สหรัฐอเมริกา

1.5 วิธีดำเนินการศึกษา

สารนิพนธ์นี้เป็นวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้วิธีวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารและสารสนเทศต่าง ๆ เช่น บทความ วารสาร งานวิจัย สารนิพนธ์ วิทยานิพนธ์ หนังสือ ตำรา ตลอดจนหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงความเป็นมา แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการทำสัญญาซื้อขายสุนัข
2. ทำให้ทราบถึงมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการทำสัญญาซื้อขายสุนัขของระหว่างประเทศ ต่างประเทศ และประเทศไทย
3. ทำให้ทราบถึงปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการทำสัญญาซื้อขายสุนัข
4. ทำให้ทราบถึงแนวทางการแก้ไขปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการทำสัญญาซื้อขายสุนัข